

THE EXPERIENCE OF USING THE CHILDREN TOURISM IN THE PHYSICAL PRESCHOOL EDUCATION

The article presents the scientific-methodical review of native and foreign specialists of preschool physical education on the necessity to use «foot crossings» to realize health's tasks in the physical preschool education. Pieces of advice how to use the most modern tourists' work programs in the preschool physical education are suggested.

Key words: sporting healthy work, foot crossings, tourists activity healthy tasks.

УДК:372

Л. М. Лобода

ГРА ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

У статті обгрунтовано доцільність застосування гри як ефективного засобу профорієнтаційної роботи учнів початкової школи. Наведені приклади ігор, під час яких у дітей розвиваються комунікативні навички, позасвідомо, без напруження засвоюється і закріплюється матеріал, підвищується інтерес до вибору професії.

Ключові слова: гра, початкова школа, молодші школярі, вибір професії.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими завданнями. Учні 1–4 класів ще далекі від вибору професії, але правильно проведена серед них профорієнтаційна робота повинна стати основою, на якій в подальшому будуть розвиватися професійні інтереси та наміри школярів у старших класах. Тому профорієнтаційна робота з молодшими школярами має специфічний характер і відрізняється від роботи з учнями середніх та старших класів. Специфіка насамперед полягає в тому, що при роботі з молодшими класами не ставиться мета безпосередньо підвести учнів до вибору певної професії, а лише підготувати основу для цього вибору.

Аналіз наукових джерел, виклад основного матеріалу Аналіз теорії і педагогічної практики дозволяє говорити про те, що основними засобами соціального виховання дітей молодшого шкільного віку є бесіда, розповідь, спостереження, екскурсія, відвідини музеїв, перегляд фільмів, ігри. Теоретичні основи педагогіки та психології гри були закладені Л. Виготським, О. Газманом, Д. Ельконіним, Р. Жуковською, А. Леонтьєвим, А. Макаренко, С. Рубінштейном та іншими. У розгорнутій формі гри Д. Ельконін зміст визначає як відтворення взаємин між людьми, яке здійснюється дитиною через дії з предметом. «А оскільки відтворення, а тим самим і освоєння цих відносин, – пише Д. Ельконін, – відбуваються через роль дорослої людини, яку бере на себе дитина, то саме роль та органічно пов'язані з нею дії і є

одиницею гри. Оскільки в рамках реальної дійсності конкретна діяльність людей, їх відносини надзвичайно різноманітні, то і сюжети ігор надзвичайно багатообразні й мінливі» [1, с. 59].

Метою статті є можливість розглянути специфіку проведення профорієнтаційної роботи, зокрема використання гри у роботі з молодшими школярами.

Дітей треба поступово вводити у світ професій. Відповідно, профорієнтаційна робота в молодших класах полягає в основному в проведенні професійної повітницької роботи. Можливості для проведення профорієнтаційної роботи дають уроки трудового навчання, під час яких відбувається знайомство учнів з різними сферами трудової діяльності, виховання професійно важливих якостей, вивчення особистості школярів тощо.

Знання про одні й ті ж професії учні повинні отримувати в різних класах. При цьому необхідно враховувати вікові особливості учнів і так добирати матеріал, щоб він був зрозумілим та цікавим дітям різного віку. Для молодших школярів більш прийнятні розповідь, бесіда, зустрічі з представниками професій, кінофільмів, альбомів, проведення екскурсій. При цьому вчитель (психолог, соціальний педагог, соціальний працівник, профорієнтолог) повинен не лише давати знання про професії, але й враховувати те, як вони засвоюються дітьми. Необхідно включати питання для перевірки рівня засвоєння учнями профорієнтаційного матеріалу. Найбільш поширеним методом профорієнтації у молодших класах є *бесіда*. Важливо, щоб вона була логічно пов'язана із навчальним матеріалом і проходила при активній участі дітей. Для цього учням можна попередньо дати нескладні завдання, що відповідають темі бесіди. Профорієнтаційна бесіда не є якимось відокремленим методом, вона використовується в поєднанні з іншими методами профорієнтації. Наприклад, при проведенні бесіди про конкретну професію бажано використовувати й технічні засоби (телебачення, кінофільми).

Важлива роль в профорієнтаційній роботі належить позашкільним і позакласним заходам. Цікаво організовані заходи, спланована робота гуртків за інтересами розвивають здібності дітей, їх творчу активність. У процесі позакласної профорієнтаційної роботи відбувається розширення, поглиблення за закріплення основних профорієнтаційних понять та ідей; відбір змісту профорієнтаційної позакласної роботи спрямований на створення можливостей для прояву самостійності та творчості учнів в різних сферах діяльності (пізнавальній, трудовій, художній, суспільній та ін.); всі види позакласної роботи сприяють активному застосуванню наявних знань і стимулюють учнів до засвоєння нових знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Великий вплив на школярів молодших класів справляють екскурсії.

Слід зазначити, що навчальна діяльність у молодшому шкільному віці є провідною, проте важливою залишається й ігрова. Вона набуває специфічних форм і має специфічні завдання. Особливість її полягає в тому, що в ній успішно засвоюється зміст навчальної діяльності. Гра – єдиний вид діяльності, коли процесові надається більше значення, ніж результату. Мотив гри полягає в самому процесі, який буде результатом. Відповідно до

психолого-фізіологічних особливостей свого віку молодші школярі постійно відчують потребу в грі, ігровому спілкуванні. Тому гру розглядаємо як ефективну форму і водночас як метод пропедевтичної профорієнтаційної роботи з молодшими школярами під час художньо-трудої діяльності.

Часто можна спостерігати, що вчителі організують гру тільки для того, щоб дитина була чимось зайнята, але ж гра дає можливість пізнати світ дорослих. Гра є формою діяльності в умовних ситуаціях, де правила можна змінювати, персонажів вигадувати, місце дії переносити як завгодно далеко, лише перебуваючи у цьому «несправжньому» світі, дитина здобуває справжній досвід, розвивається [2, с. 85].

Кожна дитина здатна до творчості й має певні задатки, які за сприятливих умов розвиваються у здібності. Від них залежить успішне виконання обраного виду діяльності. Нині в навчально-виховній роботі з дітьми особлива увага приділяється розвитку креативності – вмінню творчо розв'язувати проблемні ситуації. Особливо яскраво дитяча творчість виявляється в сюжетно-рольовій грі, що пов'язана з ознайомленням із різними професіями, де діти одночасно є і драматургами, і режисерами, і декораторами, й акторами, тобто завжди імпровізують.

Складність організації творчої профорієнтаційної гри полягає в тому, що не можна передбачити, що придумують діти і як вони поведуться в грі. Тому для успішного керівництва творчими іграми важливо вміти завоювати довіру вихованців. Це можливо в тому разі, коли педагог ставиться до гри серйозно, з інтересом, розуміє задуми дітей, їхні переживання, дає простір дитячій ініціативі, творчості.

Чи містить навчальна профорієнтаційна гра щось таке, що змушує нас граючи – пізнавати? Відповісти на це запитання можна однозначно: «Так». Гра повинна вести думку гравців через усі її дії: запитання і відповіді; підтримку інтересу із введенням нових елементів; створення ситуації поживлень; несподіванки і задоволення, труднощі відкриття. Важливо, щоб гра підходила для всіх, не стомлювала повторами. Отже, навчальні профорієнтаційні ігри – це те, за допомогою чого ми граємо і пізнаємо. Важливо, щоб у гравців було бажання грати, бо гра для молодших школярів – це їхнє життя, в якому можливо реалізувати свої бажання, мрії: танцювати як балерина, бути відомою співачкою, лікувати, як тато, стати відомим футболістом та ін. Основний шлях виховання в профорієнтаційній грі – вплив на її зміст (вибір теми, розвиток сюжету, розподіл ролей, реалізація ігрових образів). Завдання вчителя полягає в тому, щоб викликати інтерес до якоїсь події й вона захопила дитину, вразила, вплинула на її уяву та почуття. Велике значення тут має підготовча робота: спостереження, екскурсії, ігри-драматизації, читання художньої літератури, інсценізації на задану тему. Слід спрямувати увагу дітей на дії, взаємини людей, що творчо підходять до своєї справи. Гра має різні цільові функції: навчальну, соціальну та діагностичну:

- використовуючи гру з метою діагностики, педагогові потрібно чітко і виразно роз'яснити дітям завдання і правила гри;
- варіювати завдання і правила гри, розвиваючи здатність довільно перебудовувати своє поведіння відповідно до зміни ігрового змісту;

- здійснювати індивідуально-диференційований підхід до дітей через варіативність ігрових завдань і правил.

Гра допомагає визначити рівні інтелектуальних здібностей, уміння аналізувати, міркувати, комбінувати, програвати. Ми пропонуємо проводити діагностику на початку роботи з дітьми щодо розвитку здібностей і повторну – після курсу розвивальних занять, щоб виявити, у кого з дітей розвиток відбувається більш-менш інтенсивно, а для кого необхідні кореляційні заняття. Мотиви ігор формуються в дитини під впливом соціальних чинників, залежать від вражень і знань, які вона отримує з різних джерел: життєвого щоденного досвіду, спеціального педагогічно організованого ознайомлення з явищами навколишньої дійсності; учнів початкових класів водять на екскурсії і показують їм працю людей у різних сферах культурно-побутового обслуговування (пошта, бібліотека), на виробництві (будівництво будинку, збір урожаю, шиття одягу). Для ознайомлення з навколишньою дійсністю використовують також читання книг, перегляд фільмів. Якщо враження будуть яскравіші, повніші за знання, тим змістовнішими будуть сюжети дитячих ігор, і, відповідно, виховний вплив на дитину буде сильнішим. Життєвий досвід, який діти отримують щодня (у сім'ї, школі, поїздках у транспорті, відвідинах бібліотеки, театрів і т. ін.), усе-таки частіше визначає зміст гри. Постановка проблемної ситуації в грі, необхідність пошуку правильного її рішення сприяє розвитку логічного мислення, творчої уяви; уміння аргументовано висловлюватися і переконувати співбесідників. Гра сприяє формуванню волі і віри у власні сили, вмінню долати психологічний бар'єр у процесі досягнення нових результатів.

Ще К. Д. Ушинський зазначав, як важливо спостерігати за дитячими іграми. Якщо дитина не виявляє інтересу до ігор, пасивна, якщо ігри стереотипні і примітивні за змістом – це серйозний сигнал щодо розвитку дитини, невтішний діагноз для шкільного навчання.

Висновки. Отже у діагностиці розвитку дітей велике значення мають профорієнтаційні ігри. У них діти відпрацьовують механізм навчальної діяльності, вони дають змогу виявити в дітей наявність довільної поведінки і спілкування з дорослими та однолітками, вміння підтримувати увагу, здійснювати елементарний самоконтроль. Досвід показує, якщо педагог привчає дітей приймати завдання в повному обсязі і контролювати себе в процесі його виконання, то можна швидко виявити дітей зі зниженою наочністю і вчасно провести відповідну корекційну роботу. Дуже важливо, щоб учитель формував у молодших школярів інтерес до професій своїх батьків, рідних. На заняттях з трудового навчання чи художньої праці увагу дітей слід звернути на «дерево роду», з'ясувати види традиційної трудової діяльності, які властиві родичам учнів, у тому числі в старшому поколінні або в теперішній сім'ї. Образ «дерева трудового роду» подавався вчителями у вигляді калини, берізки, інших дерев, можливо – на вибір учня.

Пропонуємо ігри, які можна використовувати під час проведення пропедевтичної профорієнтаційної роботи з учнями молодшого шкільного віку.

Гра «Люди праці»

Хтось один із дітей має відгадувати, яку роботу виконують учасники гри. Інші домовляються, якими саме працівниками вони будуть. Домовившись, кличуть дитину, що має відгадувати, і кажуть: «Ми були в країні дня». Вона запитує: «Кого ви там бачили?». Діти відповідають: «Людей, що працювали». «А що вони робили?». У відповідь діти рухами імітують працю робітників. Дитина, що вгадує, має назвати професію чи справу, якою займається працівник, а коли відгадає, то всі втікають, а вона ловить. Впіймана дитина стає тією, яка далі запитуватиме. Таку гру можна проводити у дворі, на прогулянці для закріплення знань про світ професій.

Наступна гра, яку можна провести на уроці, щоб перевірити знання дітей, використавши віршований матеріал. Учитель ділить клас на дві команди. Пропонує дітям уважно прослухати вірш, у якому будуть озвучені різні професії. Кожна команда на швидкість має назвати якнайбільше згаданих у вірші професій.

Мають ремесла свої аромати:

Тістом в пекарні пахне, малята,

Мимо столярні пройдете зрання

Гостро запахне стружка духмяна.

Лаком і фарбою пахне маляр,

Цеглою – муляр, замазкою – скляр,

Куртка шоферська пахне бензином,

Одяг робочий – мастилом машинним.

Пахне кондитер мускатом і кмином,

Лікар – аптекою і вітамінами,

А хлібороби, що ходять за плугом,

Пахнуть землею, полем і лугом.

Морем і рибою пахне рибалка,

Тільки неробство не пахне ніяк.

Ледар пахтиться духами старанно,

Та пахне він, діти, усе ж препогано.

В і д п о в і д ь : Пекар. Столяр. Маляр. Скляр. Шофер. Робітник. Кондитер. Лікар. Хлібороб. Рибалка.

Записавши назви професій на дошці, вчитель називає одну з них, учні по черзі від кожної команди виходять і розповідають, що вони знають про цю професію. Перемагає та команда, яка більше професій назве та цікавіше про них розповість.

Гра «Чарівні ремесла»

Прочитайте дітям прислів'я: «Не голка шиє, а руки». Попросіть дітей перелічити різні ремесла, які вони знають, і запишіть їх на дошці. Потім учні навпроти кожного слова мають написати назву головного інструмента, без якого майстер того чи іншого ремесла не зможе працювати.

Гра «Будівельник»

Діти діляться на групи й одержують однакову кількість кубиків різних типів.

Кожна група має побудувати з цих кубиків стіну за певний час. Група, що зведе свою стіну швидше, одержує право запитати дітей інших груп про те, як і з чого краще будувати будинок. Якщо діти не знають відповіді на запитання, педагог допомагає їм знайти відповідь у довіднику чи в якійсь із книжок, що він приніс із собою на заняття. Орієнтовні запитання:

1. Робітники яких спеціальностей необхідні під час будівництва будинку?
2. Які інструменти необхідні теслям, мулярам, малярам, кранівникам?
3. З яких матеріалів найкраще будувати будинки у холодних і теплих країнах?
4. Якими інструментами користувалися люди, будуючи житло в минулі століття, і з яких матеріалів вони будували будинки?
5. Якими бувають цеглини і як їх виробляють?
6. Що таке цемент, бетон і залізобетон, з чого їх виготовляють?

Гра «Двірник»

Дітей ділять на групи і роздають картки з різними проблемними ситуаціями. Кожна група має розповісти, що необхідно зробити двірникові у наведених ситуаціях:

- Двір завалило снігом.
- Дитячі гойдалки у дворі поламані.
- Собака одного з мешканців укусив дитину.
- У дворі оселилися бездомні собаки.
- Від удару блискавки у дворі загорілося дерево.
- Двір непривабливий і сірий.
- Мешканці будинку викидають сміття з вікон.
- Ми – маленькі дизайнери свого двору.

Питання і завдання для бесіди:

- Чи варто прикрашати двір, у якому живеш, і для чого це потрібно?

Розповісти про те, як би ви прикрасили свій двір.

- Розповісти про двірника, праця якого приносить людям радість.
- Якими якостями має володіти гарний двірник і що він повинен уміти робити?
- Як, на вашу думку, чи може машина виконати роботу двірника?
- Чи потрібні будуть двірники через сто або двісті років? Якими інструментами або машинами користуватимуться двірники в далекому майбутньому?

Література

1. Ельконін Д. Б. Психологія гри / Д. Ельконін. – М. : ВЛАДОС, 1999. – 360 с. – [2-е вид.].
2. Данилюк А. Г. Українська хата / А. Г. Данилюк. – К. : Наукова думка, 1991. – 108 с.
3. Давидова В. Через гру до соціалізації особи / В. Давидова // Виховання школярів. – 2001. – № 8. – С. 30 – 33.(22).
4. Щербань П. Ділові ігри у навчально-виховному процесі / П. Щербань // Початкова школа. – 1997. – № 9. – С. 18 – 20.

Л. Н. Лобода

ИГРА КАК ОДИН ИЗ СПОСОБОВ ПРОФОРИЕНТАЦИОННОЙ РАБОТЫ С МЛАДШИМИ ШКОЛЬНИКАМИ

В статье обоснована целесообразность применения игры как эффективного средства профориентационной работы учащихся начальной школы.

Приведены примеры игр, во время которых у детей развиваются коммуникативные навыки, подсознательно, без напряжения усваивается и закрепляется материал, повышается интерес к выбору профессий.

Ключевые слова: игра, начальная школа, младшие школьники, выбор профессий.

L. Loboda

PLAY AS ONE OF THE WAYS CAREER GUIDANCE WORK WITH YOUNGER CHILDREN

In the article the expediency of application of the game, as an effective means of vocational guidance of pupils of primary schools.

Examples of games, children develop communication skills, subconsciously, without stress absorbed and secured material, increased interest in the selection of professions.

Key words: game, elementary school, Junior high school students, the choice of profession.

УДК: 373.3.016:811.111

О. В. Новикова

ГРА – ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті обґрунтовано дидактичну доцільність застосування гри як ефективного засобу навчання іноземних мов учнів початкової школи.

Наведені приклади ігор, під час яких у дітей розвиваються комунікативні навички, позасвідомо, без напруження засвоюється і закріплюється матеріал, підвищується інтерес до вивчення англійської мови.

Ключові слова: гра, початкова школа, молодші школярі, урок англійської мови.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими завданнями. Гра, як відомо, є найприроднішою і найпривабливішою діяльністю для школярів. Ще К. Д. Ушинський писав: «Зробити серйозне заняття для дитини цікавим – ось завдання початкового навчання. Кожна здорова дитина потребує діяльності і до того ж серйозної діяльності. З перших же уроків привчайте дитину полюбити свої обов'язки й знаходити приємність в їх виконанні».

Традиції сучасної школи нерозривно пов'язані з ігровою діяльністю дитини на